

overgrote meerderheid (310) PECSTEEN-DEVRIERE in de hoge vergadering. Zijn collega's zijn allen Monsieur le baron, comte, prince (o.a. de Ligne), vicomte, chevalier, marquis of duc...

Het zomerseizoen loopt ten einde. Van 1 oktober af krijgen de toeristen vrije ingang in het cafe-restaurant Cercle du Phare. Professeur SUAVE en BULTINCK hernemen de lessen in de "Ecole Gratuite de Musique". Op de zeedijk worden materialen aangezeuld voor de bouw van een nieuw paviljoen met concessionaris VANDENABEELE.

1 jaar na het overlijden van koningin Louise Marie ontvangen 6 onderofficieren van de Oostendse burgerwacht een album met gravures, toegestuurd door het Hof. Het zijn Louis DEMOOR, Charles COPPIN, Jean FOL, Francois DERYCKER, Joachim BOUDELOOT en Constant PARAZYN die allen de stoffelijke resten hebben helpen dragen. Het jaar ervoor nog had de vorst na de rouwdienst 1.020 broden van 2 kilogram laten verspreiden onder de noodlijdenden. Maar dit jaar moet het Bureau voor Weldadigheid overgaan tot de toewijzing aan de minstbedeelden van 9.000 tarwebroden. Die worden echter pas in 1852 uitgedeeld.

HET 27E BATALJON TERRITORIALE WACHT VOOR LUCHTAFWEER TE OOSTENDE

door Gerard VANDAMME

Vrijwel elke Oostendenaar weet dat onze stad vòòr de oorlog '40-'45, de garnizoenstad was van het 3de Linierregiment, gekazerneerd in de "Generaal Mahieu-kazerne" (toenmalige naam).

Na de oorlog werd die kazerne ingenomen door de Zeemacht, en aldus algemeen bekend, zij het onder de nieuwe benaming "Bootsman Jonson" kazerne.

Veel minder is geweten dat deze kazerne - nog onder de oude naam - enkele jaren - vanaf 1954 - als basis diende voor het 27e Bataljon van de "Territoriale Wacht voor Luchtafweer" (afgekort T.W.L.).

Over de omstandigheden, die aanleiding gaven tot het oprichten van deze "legereenheid", wil ik eerst even uitweiden.

Naast de luchtafweereenheden in bezet Duitsland, waren er ook enkele in eigen land gevestigd. Deze waren gegroepeerd in de "Territoriale Luchtverdediging". De meest bekende eenheid hiervan in onze streek was het 41e Artilleriebataljon (aanvankelijk "Groep I" van het 41e Artillerie Regiment) dat de "Kolonel Rademakers-kazerne" te Brugge betrok, vermoedelijk kort voor 1950 was opgericht, en in de loop van 1953 werd ontbonden.

Wegens de onrustige internationale toestand was de gewone dienstplicht van 12 maanden in de loop van 1950 verlengd tot 18 maanden vanaf de klas 1950, en tot 24 maanden vanaf de klas 51. Tevens werd de aanvang van de dienstplicht op 19- in plaats van op 20-jarige leeftijd ingesteld. Dit alles om zo vlug mogelijk over een groter effectief te kunnen beschikken.

Het was evenwel buiten de waard van de politieke partijen gerekend, die wat later aan opbod gingen doen om de dienstplicht te verminderen. Tengevolge daarvan werd de dienstplicht

achtereenvolgens tot 21, 18, 15 en tenslotte terug tot 12 maanden herleid.

Dit alles had als resultaat, dat het bezettingsleger over minder effectieven beschikte. Verschillende binnenlandse luchtafweereenheden werden daarom - soms onder andere naam - naar Duitsland overgeheveld.

Om de binnenlandse luchtverdediging op peil te houden, werden de "Territoriale Wacht voor Luchtafweer" opgericht, waarvan kernen voorzien waren in verschillende steden. Te Brugge bestond reeds in 1952 een eenheid, bestaande uit een kader van een handvol officieren en onderofficieren. Men deed er beroep op vrijwilligers die op zaterdagmiddag dienst deden. In hoever die eenheid zich later heeft ontwikkeld is mij onbekend.

Te Oostende werden de zaken groots aangepakt. Hier was de oprichting voorzien van een heus luchtafweerbataljon : het 27e Bataljon Territoriale Wacht voor Luchtafweer !

Begin 1954 kregen een massa reservisten : officieren, onderofficieren, korporaals en soldaten uit Oostende en wijde omgeving, bericht van hun administratieve overplaatsing naar de nieuwe eenheid. Er werd hierbij geen rekening gehouden met de herkomst van de manschappen. Er waren er uit de infanterie, genie, artillerie, transmissie, pantserstroepen, zelfs enkele para's en M.P.'s.

De grote massa van de manschappen voor het nieuwe bataljon bestond evenwel uit vrijgestelden van actieve legerdienst (wegens broederdienst, als kostwinner van gezin, enz...), die nooit voorheen opgeroepen werden, en niet het minst benul hadden van al wat leger betreft. Velen kwamen uit kleine buitengemeenten en de naam "boerensoldaten" was voor hen niet uit de lucht gegrepen. Ze waren meestal ook al niet meer van de jongsten. Deze categorie mannen zouden betiteld worden als "wachters". Het "vast kader", zoals later bleek, bestond naast de korpsbevelhebber Majoor DELANGHE, en de S1, luitenant (later kapitein) MYAUX, uit een handvol beroepsonderofficieren en brigadiers (w.o. enkele Korea-veteranen). Er waren ook enkele officieren- en onderofficieren-miliciens, die er hun dienstplicht vervulden.

Met dit bont allegaartje moest dan maar een strijdbaar luchtafweerbataljon gevormd worden !

Uit het zakboekje, in 1954 uitgegeven door de "Dienst Informatie en Opvoeding bij de Krijgsmacht" onder de titel "Informatie voor de wederopgeroepen G.T.A." (1) putte ik volgende gegevens aangaande de dienstregeling.

In afwijking van de geldende reglementering betreffende de wederoproeping van militairen met onbepaald verlof (n.b. zij die reeds hun militaire dienstermijn volbracht hebben) worden de wederoproeping bij de T.W.L. als volgt bepaald :

1. Instructieperiode van 4 zittingen (sic) van elk 2 uur per maand gedurende 8 maanden. (In praktijk werden het 2 zittingen van elk 4 uur per maand).
2. Trainingsperiode van 10 zittingen van elk 2 uur per jaar gedurende de ganse duur van de dienst bij de G.T.A. tot de

ouderdom van 45 jaar. (In praktijk 5 zittingen van 4 uur per jaar).

3. Gezamenlijke oefeningen van 6 dagen de eerste 2 jaren, daarna van 6 dagen om de 2 jaar.

Voor de "gelukkigen" die reeds hun 18 of 21 maanden geklopt hadden, was dit voorwaar geen prettig vooruitzicht !

Betreffende de dagsoldij voor de wederoproeping, vermeld voornoemd boekje volgende bedragen :

Onderluitenant	70 fr.
Adjutant	50 fr.
1e sergeant-majoor (2)	40 fr.
1e sergeant (2)	35 fr.
Sergeant (2)	30 fr.
Korporaal (2)	25 fr.
Soldaat	20 fr.

Deze bedragen werden uitbetaald per volle dag tijdens de zesdaagse oproeping. Voor de zittingen van 2 uur werden dezelfde bedragen uitbetaald.

Praktisch kwam dit hierop neer, dat men voor 1 zitting van 4 uur het dubbele kreeg van hetgeen men voor een volle dag opraapte.

De "wachters" kregen de formidabele dagsoldij van 10 fr. en 20 fr voor een "zitting" van 4 uur !

Hoe heeft het bataljon nu geschiedenis gemaakt ?

Halfweg 1954 werden alle reserve-officieren en reserve-onderofficieren (de gewone artilleristen uitgezonderd) voor een snelcursus tot omscholing als luchtafweerartillerist naar de school van Lombardsijde opgeroepen. Eens zover kon de opleiding en oefeningen voor het ganse bataljon, aangevat worden.

Voor het eerste werkjaar stonden 16 zaterdagnamiddagen van 4 uur op het programma (vrijwel om de 14 dagen) !

Bij de 1e algemene oproeping werden de manschappen van alle graden, van hoog tot laag, ingedeeld per batterij, peloton, sectie, stukbedieningsploeg, en allerlei speciale functies. Iedereen moest voortaan aantreden (officieren uitgezonderd) in een khaki overall, met blauw-rode armband met eventuele graadstrepn, en met de donderblauwe artilleriemuts op het hoofd.

De luchtafweerwapens waarover het bataljon beschikte waren de 40 mm Bofors kanonnen (ook dienstbaar als antitankgeschut) en de punt 50-vierloops zware mitrailleurs. Als oefenterrein stond een deel van de kazernekoer ter beschikking. Maar meestal gebeurden de oefeningen op het plein links van de kazerne, bij de ingang van de velodroom, en ook soms op de toen braakliggende gronden tussen de vuurtoren en het militair hospitaal, waar schutterskuilen en artillerieschietstellingen gegraven werden. De burelen en magazijnen van het bataljon waren gevestigd in de kazernegebouwen langsheen de Lijndraaiersstraat.

In oktober 1954 werd het bataljon reeds rijp genoeg bevonden voor een zesdaagse algemene oefening. De eerste 3 dagen bleef men te Oostende, waar onderofficieren en manschappen zich voor 's nachts mochten ter ruste leggen met een strozak, op de vettige betonvloer van een leeggemaakte garage. Het geschut en de kamions stonden dan buiten op de oefenterreinen. Voor de volgende 3 dagen trok men met

man en macht naar het militair vliegveld te Koksijde. Daar werden rondom stellingen gegraven voor het geschut.

In onze "put" mochten wij 3 dagen, van de morgen tot de avond "genieten" van de frisse open lucht, en de bijna onophoudende regen, beslijkt tot aan de knieën en alleen beschut door ons persoonlijk tentzeiltje. Om de beurt zaten we soms even op het kanon onder het dekzeil. 's Nachts konden we "slapen", met een 60 man opeengklast op een bijna doorzakkende opperzolder van een kalverstal, in een nabij gelegen hofstede. Reeds na de 1e nacht leek het daar uitgespreide stro op een mesthoop, als gevolg van onze druipnatte uitrusting en modderschoenen. We hebben er ons een idee kunnen vormen van wat onze piotten aan de IJzer in '14-'18 hebben afgezien ! Gelukkig, voor ons was het maar voor drie dagen en het was géén oorlog ! Mijn respect voor de mannen van '14-'18 is daar echter oneindig gegroeid !

Toen we na zes dagen thuis kwamen, stonken wij een uur in de wind. Ik heb bijna 2 uur in 't bad gezeten, in een warm sopje, om de mestgeur weg te krijgen !

De oefenzaterdagen volgden elkaar op, ook in het jaar 1955. Van 2 tot 7 mei trok gans het bataljon naar Lombardsijde voor een schietperiode. Onze kolonne trok overal grote publieke belangstelling, en onwillekeurig voelden wij ons zowaar een beetje "verdedigers van onze haardsteden" (zoals het in 't boekje stond). In het kamp van Lombardsijde waren we gelegerd in tenten. We kregen ditmaal geen regen, wel veel zon en harde wind. Op de schietstand knarste het zand in het mechanisme van ons geschut. Onze gezichten stonden rood van de zonnebrand en het schurende zand, en na enkele dagen gingen de vellen aan ons voorhoofd en neus. We hebben in die dagen bijna evenveel zand als eten geslikt, want het eten werd onder open tenten klaargemaakt en uitgedeeld.

Maar vooral dient vermeld dat bij een der eerste schietbeurten, wij de "zak" aan flarden wisten te schieten. De opperbevelhebber van de Territoriale Luchtafweer, ene Kolonel PIERS DE RAVESCHOOT, die versteven door de koude wind, op de schietstand stond te kijken, fleurde zichtbaar op, en kwam overstén en manschappen feliciteren voor dit prachtig resultaat, in zo korte tijd bereikt. Onwillekeurig heb ik er toen uitgeflapt dat het voorzeker zuiver toeval was, maar ik beet bijna mijn tong af, bij het zien de de gezichten van enkele officieren ! Eerlijk gezegd, bij mijn weten is het nooit uitgemaakt welk kanon eigenlijk de zak afgeschoten heeft ! Maar ons bataljon keerde naar de kazerne terug "met roem overladen". "Wij" konden "het" !

Ook in 1956 stonden nog 5 zaterdagoeefeningen op het programma. De meeste brigadiers en soldaten van de eerste lichter, die reeds militaire dienstplicht vervuld hadden, waren intussen ontslagen en vervangen door wachters van nieuwe lichter.

Op 26 juni werden de wachtmeesters van de oudste klassen tot 1e wachtmeester bevorderd. Rond dezelfde periode werden ook onder de wachters een aantal brigadiers benoemd.

Op 15 oktober volgde een nieuwe zesdaagse schiet- en oefenperiode in het kamp van Lombardsijde. Dit maal werden we in een aantal kazerneblokken ondergebracht, en er kon ook gebruikt gemaakt

worden van een eetzaal voor de troep, en van een mess voor de onderofficieren en officieren.

Wegens het mistige weer werd er minder geschoten dan het vorig jaar, maar meer aan veldoefeningenn gedaan in de omgeving. Zo heb ik op 15 oktober met mijn sectie (1 kanon + 1 punt 50 vierloop) een halve dag lang de Uniebrug over de IJzer (Mannekensvere - St. Joris) verdedigd. Een aangename taak, want geen vijand te zien. Op 16 oktober 's avonds had een variétéavond plaats met Jerome DEPOORTER en Rolande BATTY als vedetten.

De oefenweek was vlug voorbij en minder lastig dan de vorige. Het is dan ook de laatste geweest, die ik heb meegemaakt. Ik heb niet veel meer vernomen, over de verdere geschiedenis van mijn bataljon, tenzij de uitnodiging om beenstukken, overall, enz... in te leveren.

Wanneer het 27e Bataljon T.W.L. juist ontbonden werd, is me onbekend gebleven. Op datum van 8 november 1957 werden de reserve-onderofficieren administratief overgeplaatst naar het 3e Legerdepot - Reserve-onderofficieren - Kazerne 7/8 Berchem - Antwerpen. dit betekende voor mij het slot van de geschiedenis van het 27e Bataljon T.W.L.

Achteraf beschouwd is gans de onderneming een nutteloze en kostelijke bedoening gebleken. De manschappen konden "schieten" met de kanonnen en mitrailleurs. "Goed schieten" was wat anders ! Meermaals bleef men voortschieten, tot buiten de door rode vlaggen afgebakende sector, zodat projectielen soms boven land, of boven vissende vaartuigen ontploften. De piloten van vliegtuigen die de zak sleepten, weigerden op een bepaald moment nog op te stijgen omdat te lukraak geschoten werd. De manschappen kenden weinig of niets van het mechanisme en de werking van hun wapentuig, en sommige gegradueerden wisten er ook niet veel van. De echte doorwinterde artilleries, die 18 of 21 maanden dienstervaring met het geschut hadden, waren te weinig in aantal, om de logge massa vlot op gang te krijgen. Bovendien was omzeggens niemand, het kader inbegrepen erg gemotiveerd. "We hebben al 18 (of 21) maanden onze nestel afgedraaid, en we mogen het nu weer doen, omdat de achterkomers maar 1 jaar meer kloppen" zo luidde het dikwijls (echter niet in zulke deftige termen gezegd !).

Van militaire tucht en orde was er bitter weinig tot stand te brengen. Majoor DELANGHE, de korpsoverste, heeft steeds met veel zin voor humor en veel geduld, gans het "jannetjesnest" trachten in rechte banen te leiden. Hij was de geknippede man voor deze moeilijke opdracht.

Ik vermeld hier een feitje dat hem tekende : In de stad ontmoette hij een paar wachters, die hem achteloos voorbij liepen. Hij sprak hen aan met de woorden : "Zijt gij kwaad op me, dat ge mij niet groet ?" Stomme verbazing bij de mannen, en een dom lachje, en daar bleef het bij !

Ook volgende anekdoten geven een idee, van hoe het er soms aan toe ging.

- Tijdens de "maneuvers" te Koksijde, had ik wachter X (om geen namen te noemen) als schildwacht op zekere afstand van de gegraven schietstellingen uitgezet, met als opdracht "pas-" en "naderwoord" te vragen aan al wie onze richting uitkwam. De man was immers zodanig onhandig (ofwel veinsde hij dit ?) dat hij dicht bij het

kanon een gevaar voor zichzelf en zijn makkers betekende. Plots kwam de jeep met de commandant opdagen. De schildwacht zag het ook en kwam (uit schrik ?) vierklauwens naar de schietstelling gestoven. Voor ik hem de reden hiervoor kon vragen, riep hij ons toe : "Ik moet p...n", sprong in de put, en begon waarempel, waar gans de ploeg bij stond, tegen het kanon te wateren ! Commandant L'ABBÉ, intussen ter plaatse aangekomen, bekeek ons allemaal nauwkeurig, maar stelde gelukkig geen vragen terzake !

Terloops : X was niet altijd onhandig. Dikwijls werd hij aan de kazernepoort, na de oefeningenn op zaternamiddag, opgewacht door een "snel" vrouwspersoon, waarmee hij gearmd, vrolijk wegstapte !

- Toen wij Koksijde verlieten kreeg ik opdracht onze "slaapstal" nog even te inspecteren. Half bedolven onder het stro vond ik : 4 geweren, 5 helmen en 3 ransels. Bij navraag bleek echter niemand iets vergeten te hebben ! Gemakshalve werd alles dan maar in het magazijn afgegeven. In een gewone legereenheid zou het zeker nogal gestoven hebben !

- Zich "convenabel" kleden bleek voor veel manschappen een moeilijke zaak. Getten ofte "beenstukken" droegen ze onderste boven of binnenste buiten. De muts opzetten "kenteken boven linkeroog en rechts schuin neergetrokken" (sic) bleek ook al een lastig geval. Ik heb er "eentje" meegemaakt die steeds weer opdaagde met de muts averechts, om reden dat zijn lief hem zó liever zag !

- Er is ooit een défilé gehouden - de datum is me ontsnapt - van de kazerne naar de grote markt. Daar stonden een viertal kanonnen opgesteld voor demonstratieoefeningenn. Langs de Kapellestraat stonden veel familieleden van de manschappen toe te kijken, wat er de aanleiding toe gaf, dat sommigen zo maar uit de gelederen stapten om een "goedendag" te zeggen. Bij de aankomst op de markt bleken er nogal wat mannen eenvoudig te zijn verdwenen !

Met dergelijke feiten hebben de "zaterdagssoldaten" zoals sommigen ze zijn blijven noemen, de geschiedenis van het bataljon opgefleurd !

Ik wil om te sluiten, nog een poging doen om enkele namen van personen, die het gebeuren hebben mee beleefd, op te noemen (vele heb ik nooit met naam gekend !).

- De korpscommandant Majoor DELANGHE : zou ooit als jong officier bij het 3e Linie gediend hebben, en was goed gekend in het Oostends sociaal verenigingsleven.
- De "officier S1" : luitenant (later kapitein) R. MYAUX, keurig officier, maar meestal franstalig.
- De 2e in bevel : reservekapitien-commandant A. NOLF, toen in dienst bij het stedelijk onderwijs.
- Batterijcommandant A-batterij : reservekapitein-commandant Ch. L'ABBÉ, toen diensthoofd bij de stedelijke Water-, Gas- en Electriciteitsdienst.
- Batterijcommandant : reservekapitein-commandant DE BRUYNE, toen in dienst bij het stedelijk onderwijs.

- Officier Bevoorrading (munitie) : reservekapitein-commandant BAELE, toen drogist op de A. Pieterslaan nabij Petit Paris.
- Aalmoezenier : E.H. Roger VANHOUTTE, toen leraar O.L.V.-College, later pastoor op de Conterdam.
- Opvoedingsofficier : reserveonderluitenant Alfons LARIDON, toen leraar, later schepenen volksvertegenwoordiger.
- Adjunct van. voorgaande. : O BALS, toen leraar ?, administrator bij S.E.O.
- Peletonscommandanten A-batterij : de reserveonderluitenanten POLLET (Torhout) en NEYTS (Knokke ?).
- Stukoverste mitr. .50 : reservewachtmeester Pierre RYS, toen stadsbediende, later afroeper in de vismijn.
- Manschappen A-batterij. Kanon 5 : ROETYNCK (brigadier), VERSTAPPEN, RYCKEMAN, LAFORCE, BAUWENS, VANDEVELDE, enz...
- Tenslotte G. VANDAMME, reserve-1ste wachtmeester, aanvankelijk stukoverste kanon 5, later sectieoverste (kanon + mitr. punt 50) in de A-batterij, die toen nooit dacht ooit dit verhaal op papier te zullen zetten, en 40 jaar na de feiten wel één en ander heeft vergeten, en derhalve onvolledig of onnauwkeurig is gebleven.

NOTA'S

- (1) In strijd met de taalwetten , werd in de meeste dokumenten steeds de afkorting "G.T.A." (Garde Territoriale Anti-Aerienne) gebruikt in plaats van T.W.L.
- (2) Bij de artillerie spreekt men respectievelijk van 1e opperwachtmeester, 1e wachtmeester, wachtmeester en brigadier, volgens de traditie van de vroegere bereden of bespannen legereenheden (het z.g. "paardevolk").

N.B. Teneinde dit stukje Oostendse militaire geschiedenis te kunnen vervolledigen, zijn alle eventuele bijkomende gegevens of rechtzettingen ten zeerste welkom.

TE KOOP

Oud drukwerk, foto's en clichés over Oostende, facturen, enz. aan zeer gunstige prijzen.

Zich wenden : Drukkerij Omnia - Sint Sebastiaanstraat, 16
Oostende. Tel. : 059/70.13.08